

NAPREJ

Glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Osemurni delavnik.

I. Obseg (k § 1. in 2.).

Pod »podjetji tovarniškega značaja« razumeva za-konodajalec tudi rudnike. (Omejitev pojma napram ro-kodelskemu podjetju je pripuščena v odločitev upravi [§ 2.]). Opozaria se, da v obstoječih zakonih ni striktne definicije za pojem, »tovarniško podjetje«. Tozadevne naredbe poskušajo podati za ta pojem znake, ki ga »sve-glijejo vsak od svoje strani in se ne smiejo smatrati kot striktna definicija. Pri tovarniškem podjetju je poleg člo-veškega dela tudi stroj odločilnega pomena. Tovarniški obrat so navadno vočja podjetja. Vendar se oznaka »nad 20 delavcev« ne sme šablonsko uporabljati, ker izolirama označuje bistvo stvari često docela netočno. Pri presoji o tovarniškem značaju podjetja, se je ozirati ne samo na število zaposlenih oseb, temveč tudi na število in kako-vost strojev in dela (nevarnost za nezgode, zdravje itd.). V dvomljivih slučajih naj se obrnejo podjetja, lokalne strokovne organizacije ali od delavcev v smislu naredbe Narodne vlade z dne 18. novembra 1918, štev. 216 iz-voljeni zaupniki na obrtno oblast I. stopnje, (glavarstvo) s prošnjo, da se v dvomljivih slučajih v svrhu uvedbe osemurnega delavnika ugotovi tovarniški značaj pod-jetja.

II. Delavni čas.

V razdobju 24 ur, ki se lahko začenja s katerokoli uro, se sme delati samo po osem ur. Ni dovoljeno, da bi določilo podjetje enostransko, naj se dela en dan več, zato pa drugi dan manj, čeprav bi znašal delavni čas tudi na ta način na teden samo 48 ur. Sporazumno v pogodbi med delodajalcem in zastopstvom delavstva pa se to lahko določi. Dokler delavstvo ni strokovno enotno organizirano, morajo podpisati take pogodbe lokalna za-stopstva vseh delavskih strokovnih organizacij dotič-za kraja, ali pa zgoraj omenjene zaupniki dotičnega obrata. To je edini slučaj, v kojem se dá določbe tega zakona pogodbenim potom modifcirati. Na prošnjo lahko dovo-lijo glavarstva podaljšanje delavnega roka na 10 ur dnevno. Rešitev velja le za štiri tedne. Če se prosi za podaljšanje tega roka, se dovoli lahko podaljšani delavni čas za dobo 8 tednov, toda le, če se izrečeta za to tako glavarstvo, kakor tudi obrtno nadzorništvo. Pri ne-sogalsju se smatra predlog za odbit. Taka podaljšanja, naj se navadno dovoljuje le obratom, ki lahko delajo samo v gotovi sezoni. Ako zadene obrat kakšna nezgoda, je dovoljeno delati preko postavne izmere delavnega časa. Prošnje za eventuelno izvzetje kake skupine obra-tov iz določil te naredbe je naslavljati na poverjeništvo za socialno skrb in vlagati potem glavarstev.

III. Izvršilna navodila.

Tovarniška podjetja morajo urediti od 15. prosinca naprej na lastno iniciativno delovni čas v smislu te na-redbe. Ako bi se kako podjetje po tej določbi ne ravnalo, naj se obrne lokalna delavska strokovna organizacija ali pa zgoraj omenjeni zaupniki na obrtno oblast I. stopnje (glavarstvo) s prošnjo, da se uvede v podjetju osem urni delavnik v smislu tozadevne naredbe.

Določil zakona o osem urnem delavniku, se razun zgoraj omenjene izjeme potom pogodbe med podjetnikom in delavstvom ne more veljavno modifcirati. Občine in vsi javni uradi so obvezani javiti vse slučaje, v kajih zvedo, da se ta zakon krši na pristojno glavarstvo.

Poverjeništvo za socijalno skrbstvo, dne 11. prosinca 1919.

DR. M. ZALOKAR:

Nujne zdravstvene naloge.

(Konec.)

Kaj tedaj? Naša Narodna vlada stoji pred važno in težko nalogo. V najkrajšem času bo morala poskrbeti prostor za 600—700 štajerskih porodnic.

To naloži bi se dalo rešiti na dva načina. En način bi bil ta, da se za spodnje Štajersko ustanovi v Mariboru ali Celju posebna porodnišnica, ki bi sprejemala porodnice iz slovenske Štajerske. Za tako rešitev bi govorilo predvsem to, da bi porodnišnica v enem izmed teh mest stala v geografskem, prometnem in morda upravnem sre-dišču te slovenske pokrajine, da bi bila torej zaradi do-brih prometnih sredstev lahko pristojna tamoznjim poro-dnicam. Saj je znano, da je ravno v porodništvu pogosto

odvisno življenje matere in deteta od hitrega transporta v moderno urejeno porodnišnico, kjer je na razpolago do-volj zdravnikov in ves operativni material. S tem bi bila izvršena decentralizacija našega porodništva, ka-kršno zahtevajo v nekaterih modernih državah, predvsem v Nemčiji. Na ta način bi imeli v naših severnih pokrajjinah dve porodnišnici, eno v Celovcu — računam s tem, da pripade Celovec Jugoslaviji — in drugo v Mariboru (ali Celju). Ljubljanska porodnišnica bi se potem seveda morala omejiti na dosedanje svoj teritorij. Kakor je pu-zdravljeni tako rešitev s tega stališča, da se porodnicam omogoči v nujnih slučajih hiter transport v moderen za-vod, tako na drugi strani ne smemo prezreti, da bi bila takša decentralizacija mnogo dražja, kar bi moral biti vsak zavod popolnoma enako moderno urejen in opremljen.

Poleg tega gospodarskega momenta govori proti de-centralizaciji še druga važna stvar. Računati moramo s tem, da si bomo moralni in tudi mogli po preteklu enega ali dveh desetletij ustanoviti v Ljubljani svojo lastno medi-cinsko fakulteto. Fakulteta bo rabila mnogo didaktičnega materiala, v prvi vrsti bolnikov, na katerih bodo mogli dijaki in profesorji študirati in se praktično urediti. Bol-niški material iz Kranjske v to svrhu ne bo zadostoval, ker ima na pr. Ljubljanska porodnišnica komaj dovolj po-rodov za praktični poduk babic. Za študente bi imeli v slučaju, da se porodništvo po gornjem načrtu decentralizira, na ljubljanski medicinski fakulteti premalo mate-rialja za praktični poduk. Ker moramo, ako hočemo biti previdni in dalekovidni in ako hočemo ustvariti resnično dobro medicinsko fakulteto, že sedaj ustvarjati temelje za hodočnost, zato bi bilo pametnejše in z ozirom na prihodnost uspešnejše, da se porodništvo že sedaj centralizira v Ljubljani. V ta namen naj bi se razširila ljubljanska porodnišnica, vanjo naj bi se zatekale porodnice s Kranjskega in Štajerskega. V Ljubljani bi se s tem sezidal podlaga za bodočo našo porodniško in gi-nekoliko kliniko, storili bi s tem velikanski korak naprej v smeri proti našemu staremu idealu, popolni slovenski uverzi, čenem pa bi se že sedaj onemogočile vse ev-entuelne preosnove, ki bi bile potrebne, če v Ljubljani ne bi bilo dovolj gradiva za klinikou.

To bi bila druga rešitev naloge, kako naj o pravem času preskrbimo dovolj prostora za naše noseče in po-rajujoče matere. Zdi se mi, da bi bila ta rešitev najprimernejša, ker bi prinesla dobiček za bližnjo in daljšo bo-dočnost.

Princip decentralizacije bi se dalo v okviru take rešitve ugoditi na ta način, da bi se prenesla celovška po-rodnišnica v Maribor. Celovec bo stal po vseh mnenjih, ki so bila doslej objavljena o naših bodočih mejah, prav na periferiji jugoslovanskega ozemlja. Porodnišnica pa nikakor ne sme stati na periferiji iz enostavnega vzroka, ker mora biti od vseh strani jednakno lahko dostopna pomoči isčočim porodnicam. Sicer pa je vprašanje, kam naj se premesti celovška porodnišnica, tesno spojeno z vprašanjem, kako se bodo v bližnjih časih uredile naše pro-metne razmere. Če postane Maribor prometno in even-tuelno upravno središče naših severnih pokrajin, spada celovška porodnišnica na vsak način tja in nikamor drugam.

V sedanjih časih, ko je treba vezati naše dežele med seboj, ko se vsi temelji našega javnega, političnega in gospodarskega življenja presnavljajo, ko se mora graditi marsikaj novega, pač ne bo težko, da se tudi naše poro-dništvo preosnuje tako, da bo odgovarjalo našim geografičnim, prometnim in znanstvenim zahtevam.

Ljubljanska porodnišnica se bo morala že iz drugih vzrokov, ne oziraje se na dotok iz Štajerske, razširiti. Ljubljana raste zajedno po številu prebivalcev in bo, kolikor se da soditi, rasla še nadalje. Stanovanjska mizerija se ne bo dala še tako hitro odstraniti. Zaradi večjega števila prebivalcev in zaradi pomanjkanja stanovanj, bodo iskale noseče ženske v večjem številu zavetav v javnem zavodu nego doslej. Če pa bo treba že iz tega razloga porodnišnico povečati, naj se stori še en korak naprej ter naj se porodnišnico preosnuje tako, da bo zadostovala tudi izvenkrajskim potrebam.

Veselo upanje na številni zarod nalaga sedanj vlad se druge dolžnosti. Žalostno dejstvo je, da izobrazba če tudi plača babic ne odgovarja važnosti poroda. Življenje matere in otroka je položeno v roke malo izobražene in še slabše plačane babice. Doslej smo še nekako izhajali s temi babicami, toda prihodnji porodi bodo nevarnejši

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan popoldne.

Uredništvo in upravljanje v Ljubljani, Frančiškanska ulica štev. 6, I. nadstr. Učiteljska tiskarna.

Naročnina: po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 42—, za pol leta K 21—, za četr leta K 10·50, za mesec K 3·50. Za Nemčijo celo leto K 46, za ostalo tujino in Ameriko K 54.

Inserati: Enostopna petit vrstica 30 v; pogojen prostor K 1—; razglaši in poslano vrstica po 60 v; večkratne objave po dogovoru primeren popust.

Reklamacije za list so poštne proste.

Posamezna številka 20 vinarjev.

negi so bili dosedanji, in bodo zahtevali babiške pomoči, katera bo morala več vedeti in znati nego do sedaj. Opo-zarjam samo na gotovo dejstvo, da se je med vojsko si-filis zelo razširila v vseh krajih. Pričakovati moramo, da bo število si-filitičnih mater in otrok zelo naraslo. Slabo izučene babice gotovo ne bodo kos svojim novim nalo-gam: si-filis bo ogrožala nje same in še druge porodnice, ki so bile doslej zdrave. Nadalje se mora tudi gonoreja pri-števati med naše »domače« bolezni. Gonoreja pa je za no-vorjenčka velikanska nevarnost, ter mu lahko ukrade vid. Kako naj se babiški poduk v zvezi s preosnovo po-rodnišnic poglobi, o tem bi bilo vredno tudi javno raz-pravljati.

Znano mi je, da je strokovnjak na polju sanitetne or-ganizacije že opozoril vlado na prihodnje zdravstvene naloge in ji predložil reformne načrte. Treba pa je, da se o takih stvareh javno razpravlja, kajti ljudsko zdravje se tiče vsakogar.

Devet mesecov bo hitro poteklo in v teh devetih me-seci moramo materam zgraditi postelje in otrokom zibelke. Po devetih mesecih se izkaže, ali smo vredni bo-gate žetve, ali ne.

Politični pregled.

Nadziranje podjetij in zemljišč. Ljubljana, 12. jan. Z ozirom na članek, priobčen pred kratkim v nekem nemško-avstrijskem listu pod naslovom »Slovenci pri-čenjajo z razlastitvijo«, v katerem se list spodbija nad-na-rebo celokupne vlade o nadziranju podjetij in zemljišč je korespondenčni urad Narodne vlade SHS v Ljubljani s kompetentne strani pooblaščen ugotoviti, da je vladna ne-redba skoro dobesedno povzeta po v Nemški Avstriji ve-lijavni naredbi bivšega avstrijskega ministrstva z dne 7. oktobra 1915, državnega zakona štev. 304. V vladni na-redbi ne gre za nikako razlastitev, temveč se hoče z njo samo doseči, da pride pod državni nadzor v območju Na-rodne vlade se nahajajoče podjetje, katerega dohodki se pošljajo v celoti, ali vsaj deloma v inozemstvo, ali za katero je utemeljena domneva, da se hoče na kakršenkoli način odtegniti obdačenju v tuzemstvu. Naredba hoče preprečiti, da se imovina teh fizičnih ali pravnih oseb ne otuji, obremeniti ali prenese v tuje države.

Očiščenje v Trstu. Kakor znano, so ustanovili v Trstu pred dobrim mesecem »Odbor za očiščenje« (Comitato di Purificazione). Tako očiščenje se je sedaj izvršilo tudi v odvetniški zbornici: V predsedstvu odvetniške zbornice v Trstu so sedeli pred vojno izključno italijanski odvetniki, med vojno pa so hoteli italijanski odvetniki iz oportuničnih razlogov pokazati svojim slovenskim kollegom naklonjenost s tem, da so jim dovolili zastopstvo v nekaterih odsekih. Ko pa so prišli slovenski odvetniki pred novim letom radi volitve na zborovanje so opazili, da so italijanski odvetniki že imeli v rokah kandidatno listo, na kateri ni bilo niti enega Slovence. Dvorana, v kateri so zborovalci je bila okrašena z italijanskimi zasta-vami in nad predsednikovim stolom je visela slika laškega kralja. V nagovoru je predsednik slavil Italijane in izrazil veselje tržaške odvetniške zbornice, da se je slednjič vendar le pripojil Trst materi Italiji. Slovenski odvetniki so protestirali pri predsedništvu proti kandidatni listi, a do kompromisa ni prišlo. In po zaslugu »odbora za očiščenje«, je bilo izvoljeno čisto italijansko predsedništvo.

Mackensen v Beogradu. Zagreb, 13. januarja. (Lj. k. u.) Dun. kor. urad poroča: Maršala Mackensena niso prepeljali v Solun, temveč v Beograd, kjer je interniran. Kot vzrok za internacijo navajajo, da se je njegova armada odtegnila razročenju in interniranju ter pobegnila v Nemčijo. Prijeli so samo nekaj tisoč mož, vsled česar se bo moral Mackensen zagovarjati pred al-iranci.

Nova mohamedanska politika v Bosni. Sarajevo, 11. jan. (Lj. k. u.) Vsled izpremenjenega političnega po-ložaja se je razšla mohamedanska politična skupina, ki se je zbirala okoli Šerifa Arnavtovića in ki je svoječasno zasledovala Avstro-Ogrski prijazno politiko.

Čehoslovaška socialistična stranka. Praga, 13. ja-nuarja. (Lj. k. u.) Čehoslovaški tisk. urad poroča: Včeraj je bila tu seja zaupnikov češke socialistične stranke. Sklenile se je, da se stranka imenuje sedaj »Čehoslovaška socialistična stranka«. Zborovalci so sprejeli re-solucijo, v kateri odločno obsojajo terorizem in pozivajo vlado, naj takoj odredi, da se zatre oderuštro. Na-

dalje zahtevajo, da vlada prisili vse vojne dobičkarje, da oddajo svoje na nepošten način pridobljeno premoženje in skrite zaloge. Končno zahteva resolucija, naj se še pred volitvami v narodno skupščino razlaste vsa veleposestva, rudniki in železnice. Izjavljajo se za strnitev vseh čeških socialističnih strank k skupnemu delu. Resolucija naglaša, da tvori enotnost socialističnih strank garancijo za kasnejšo pretvorbo republike v socialistično republiko. Tekom debate so vsi govorniki poudarjali potrebo spojivte vseh socialističnih strank, pač pa so se izrekli proti pisavi »Prava Lidu« v zadnjem času.

Tešin za češkoslovaško državo. Poljska-Ostrova, 11. jan. (Lj. k. u.) Čehoslov. tisk, urad poroča: Povodom poseta ministra Stanjeka v Moravski Ostrovi so češki in nemški zastopniki ostrovskih in šeških avtonomnih oblasti sporočili ministru, da je glavni vzrok sedanjega težavnega položaja v premogovnikih okolnost, da je premogovniški okoliš deljen. Zahtevali so, naj se tešinski ozemlje in posebno okoliš Karyna spoji s češkoslovaško republiko. Ta okolnost nima za posledico le slabo produkcijo premoga, temveč tudi težkoče v rešitvi mezdnega vprašanja in aprovizacije. Tem razmeram je mogoče opomoči le, ako vse ozemlje zasedejo čehoslovaške čete. Prebivalstvo tešinskega okraja, posebno pa Nemci so za to, združitev z Čehoslovaško republiko in nestrupo pričakujejo našo armado, da jih osvobodi poljske okupacije.

Požun priprave čehoslovaški republike. Budimpešta, 12. jan. (Lj. k. u.) Čehoslovaški tisk, urad poroča: Tukaj zbuja intervju z predsednikom Massarykom o razmerju čehoslovaške republike k vprašanju prihodnje regulacije mej veliko senzacijo. Masaryk je odločno izjavil, da mora zasedba Požuna, sklenjena po ententi, obstati na vsak način. Gospodarska razmotrvanja, na katera se opira zasedba, se skladajo popolnoma z demokratičnim načeli čehoslovaške vlade. Požun je mesto, kjer prebivajo Nemci in Židje poleg velike večine Slovanov. Kot priroden trg in kajt donavsko pristanišče vse okolice je Požun velepomenben za čehoslovaško republiko. Ogrska pridobi zato mnogo čeških občin, ki se bodo morale žalibog pripojiti Ogrski. Tudi rusinsko prebivalstvo, pristojno na Rumunsko, je sklenilo prispijitev čehoslovaški republike.

Narodno gibanje je »dvorenzen meč«. Budimpešta, 12. januarja. (Lj. k. u.) Čehoslovaški tisk, urad poroča: Z ozirom na razgovor med predsednikom Masarykom in ogrskim časnikarjem je izjavil narodnostni minister Jaszy, da se sklada popolnoma s predsednikom Massarykom, da je narodno glasovanje dvorenzen nož. Ako bi na gorenjem Ogrskem odredili narodno glasovanje nedvouisno od vsakega terorja in vplivanja, bi bil vspeh za Čehe gotovo neugoden. Jasno je, da se skriva za pomisljanjem Masarykovim o politični nezrelosti slovaškega naroda samo bojazen, da v resnicu kako samozavestno Slovaštvu prejkone ne bo hotelo žrtvovati svojega jezika, svoje kulture in popolne samoodločbe, ponudene mu po ogrski vladi. Po našem stališču bodi narodno glasovanje popolnoma brez vpliva in brez terorja, tudi kar se tiče Čehov pod kontrolo mednarodne komisije.

Boljševiško gibanje na Ogrskem. Budimpešta, 13. januarja. (Lj. k. u.) Kakor poročajo listi, pripravljajo budimpeštanški boljševiki velik udarec. Govorj se, da znaša število oboroženih boljševikov v Budimpešti in okolici 50.000 mož.

Nemiri v Turčiji. Bukarešta, 12. januarja. (Lj. k. u.) Čehoslovaški tisk, urad poroča: Po semkaj dospelih poročilih je postal položaj v Turčiji ponovno tako kritičen, da bo ententno poveljništvo v Carigradu odredilo najhujše odredbe. General Franche d' Esperay, ki dosega danes v Carigrad, bo najbrže takoj odredil vse potrebno. Boljševiško gibanje narašča. Po ententi zauzani ukrepi nimajo ne v evropski Turčiji, ne v Mali Aziji nobenega vpliva.

Kaj mora še oddati Nemčija? Haag, 11. jan. (Lj. k. u.) Reuterjev urad poroča, da se je izročitev nemškega železniškega materiala ententi zelo zakasnelo. Nemčija mora še oddati: 865 težkih topov, 7000 strojnic, 1000 minovk, 960 aeroplakov, 4736 lokomotiv, 140.000 vagonov in 5000 tovornih avtomobilov, 141.000 angleških vojnih ujetnikov in 4500 internirancev je dospelo na ozemlje zaveznih držav.

Bissolati o zvezi narodov. Rim, 12. januarja. (Lj. k. u.) »Agenzia Stefania« poroča: Na povabilo zveze za ligo narodov je imel Bissolati v soboto zvečer v Scali govor. Govoril je o zvezi narodov, za katere morajo stremiti vsi državniki. Nadaljeval je: Preobrazba duše narodov se more šele tedaj udejstviti, ako se zmagovalcu posreči z ustanovitvijo zveze narodov obnoviti pravico. Pri mirovnih pogajanjih mora ostati Italija zvesta značaju svoje plemenite vojne. Vzroki, ki so jo dovedli do vojne, morajo ostati načela Italije pri mirovnih pogajanjih. Bissolati je nato govoril o londonskem paktu, ki ga niso podpisale vse stranke, in je izjavil, da italijanski narod izjemlje gotove točke vsaki diskusiji. To velja za svete meje Italije. Londonski pakt zahteva še gotova ozemlja; ako bi kdo zahteval ta ozemlja, bi bila Italija primorana postopati tako, kakor bi bilo njenim temeljnim interesom zoperno. Pri teh besedah je nastal velikanski hrup. Bissolatija so komaj še mogli slišati. Zahteval je, naj se odstopi Bodekanu Grški in se protivil proti všaki prispoljiti ozemlja od Bolcanov do Brennerja.

Govoril je nato o jadranskem problemu. (Mesto v brzjavki je nerazumno.) Rekel je med drugim: Italija mora storiti vse, da utrdi vezi med novo jugoslovansko državo. Razmotril je potem politiko Italije na mirovni konferenci.

Zborovanje Internacionale v Ženevi ali Bernu. »Humanite« poroča: Permanentno upravno poverjenštvo socialistične stranke je predlagalo, da se odpošlje po Huysmanovem načrtu v delegacijo, ki bo zborovala dne 20. t. m. in naslednje dneve v Ženevi ali v Bernu, tri odposlanke od vsakega naroda. V programu tega sestanka bo glavna točka stališče delavskega razreda o miru, kongresu pa se prepusti odločevanje o dnevnem redu.

Belgijski socialisti in Internacionala. Na zborovanju vodstva belgijskega delavskega razreda, kjer se je razpravljalo o vprašanju sodelovanja na konferenci v Lausannu, je bil Huysmans napaden zaradi svojega sodelovanja z nemškimi večinskimi socialisti. Leken je dejal, da bi se mogla sestati belgijska delavska stranka z nemškimi večinskimi socialisti še le tedaj, ako bi ti odkrito izjavili, da ne odobravajo podpiranja imperialistične politike. Zdi se, da je to tudi mišljenje večine strankinega vodstva. Wantres je naglašal, da vojna še ni popolnoma končana in da bi značilo sodelovanje s Scheidemannom in Zimmerwaldovci glupo varanje javnega mnenja. Wandererde je izjavil, da ni bil vedno istega mnenja kot Huysmans. Stockholm je postal katastrofa za Internacionalo, toda Huysmans ni odgovoren pred strankinim vodstvom, temveč pred Internacionalo. On ne misli o nemških večinskih socialistih mnogo bolje kakor Leken. Toda sedaj, ko je vojna v resni končana, ni več tolike važnosti, se li sestane z nemško večino ali ne. Z ozirom na zvezo narodov in borbe proti težnjam po povečanju dežele, ki se pojavitajo povsod in ki bi utegnile v dvajsetih letih privesti do nove vojne, je želeti, da se ujedinijo vse sile. Ko se je Huysmans priključil Vanderveldovim zaključkom ter izjavil, da je Internacionala neobhodno potrebna v borbi proti šovinizmu in bodoči gospodarski vojni, je strankino vodstvo sklenilo na Vanderveldov predlog, da odpošlje na medzavezniško konferenco v Lausannu šest delegatov brez posebnih mandatov, hoče pa se še natančneje pogovoriti glede vprašanja sodelovanja na internacionalni konferenci.

Za zvezo narodov. Pariz, 12. jan. (Lj. k. u.) Agence Havas poroča: Clemenceau je sporočil Bourgoisu, katerega je naprosil, naj se z njim udeleži konference, da bo v prvi seji medzavezniških posvetovanj spravil na dnevni red tudi vprašanje zveze narodov. Zahteval bo imenovanje komisije, ki naj bi se pečala s predstudijami. Ako bodo sprejeli ta predlog, bo Francijo v tej komisiji zastopal Bourgois.

„Jugoslavija“ in Pesek.

V soboto smo gosp. Peska, izdajatelja in odgovornega urednika »Jugoslavije« pozvali, da končno odgovori, koliko resnice je v njegovih trditvih, da naš »Naprej« dobiva subvencijo z Dunaja, inače da ga bomo označili tako kot zaslubi. Gosp. Pesek je včeraj — odgovoril. Odgovoril je pa po metodi tistih, ki jih imenujemo »revolveržurnalisti«. Dejal je med drugim: »Ker se v ne morem dokazati, če in koliko dobiva oziroma je dobivalo slovensko socialno demokratično časopisje subvencije z Dunaja, izjavljam da mi to ni znano.« Gosp. Pesek torej ni znano, če naše časopisje sprejema subvencijo od drugod — ali to ga pred tednom dni ni motilo, da je napisal tako nečuvno obdolžitev. Nam pa je znano, da je gospod Pesek mož, ki spada pred narodno sodišče kot obdolženec. Mi vemo, da je gosp. Pesek spadal ves čas vojne med vojne dobičkarje in špekulantne. Mi vemo — ne le to, da je gosp. Pesek svojo za 80.000 K kupljeno tiskarno (koje novce mu je posodila Kmetska posojilnica za ljubljansko okolico) prodal dr. Šusteršiču in njegovi c. kr. vladni kliki, da je mogla izdajati in tiskati protijugoslovanski c. kr. dnevnik »Novice«, in vedno audi, da je gosp. Ant. Pesek, sedanji borec za očiščenje, bil ves čas vojne špekulant z mastjo iz Hrvaške ter da je samo pri enem vagonu masti odrl mestno občino ljubljansko za 60—80.000 kron, tedaj da je podražil ljubljanskemu prebivalstvu mast samo pri eni partiji za 6—8 krov pri enem kilogramu. Mi vemo, dalje še več — ali za sedaj se s takim gospodom kot je A. Pesek ne bomo preveč pečali. Žalostno je le, da more A. Pesek sploh igrati kako vlogo v našem javnem življenju. Pribijemo le še to, da se g. A. Pesek še ni priglasil v legijo prostovoljev ter da še ni odrinil v tužni Korotan, dasi je čvrst in krepak in dasi dan za dnem pozivlja druge, da naj gredo...

Dnevne vesti.

Misliti je velika neumnost. Takega mnenja je odgovorni urednik »Jugoslavije«. Ta mož, ki je po poklicu učitelj, nam hoče dajati odgovor z demagoškimi zavilanji, ne da bi pri tem vpošteval obče pedagoško načelo: vzgajaj v resnicu in notranjem prepričanju. Če hočem koga vzgajati, moram vcepiti najprej razumevanje stvari, stvar logično utemeljiti in obenem pokazati izvršeni smoter svojemu gojencu. Ta vzgoja pa ne tiči v tem, da hujskam in sumničim proti nasprotniku, ne da

bi svojemu gojencu dal tudi konkretno smer njegovega lastnega smotra. Dokažimo to z zgledom: Gospod Pesek ne mara nobene zveze z drugorodiči, tako pravi drugim, sam pa je član kot lašnik tiskarne zveze tiskarne v nekdanji Avstriji in obenem industrijske zveze, ki je naperjena proti delavstvu v Avstriji. Gosp. Pesek je član, ker upa imeti korist od tega — narod — ta mora sovražiti vse svoje sosedje, da potem ne dobi ne blaga ne živil in ga bo podjarmila fa ali ona velesila. Enako je tudi z vojaščino. Gospod Pesek ne gre k protestovalni legiji niti sam in še druge ljudi skuša oprostiti, ker mu je to koristno. S tem smo hoteli samo dokazati, da je realna politika bistveno različna od demagoške. Za nas velja le eno načelo, ki je zanesljivo prav, da je namreč potrebno ljudsko sodelovanje v politiki, toda ljudstvo mora vedeti kaj hoče in zakaj tako hoče. Tega je pa pri nas premalo. Zdravo politiko bomo imeli pri nas šele, ko bo ves narod z interesnim zanimanjem sodeloval.

Rok za prošnje za vojaške podpore podaljšan. Narodna vlada je v seji dne 9. januarja t. l. sklenila, da se prošnje za prispevek za preživljjanje vpoklicancev ali ujetih, za naklonitev nujno potrebnim svojcem invalidov, padlih vsled vojne umrlih ali pogrešanih vojakov, za amerikanske podpore podaljša do 31. januarja. Podpore se bodo dajale res le nujno potrebnim upravičencem. Vse te prošnje se morajo vložiti pri davkarijah. **Podpore invalidom.** Invalidi, ki so vsaj 20% nesposobni za svoj poklic in res ne morejo izvrševati svojega dela in so res potrebnji imajo poleg invalidske pokojnine, če jim že nakazana, pravico do naklonitev, ki znesе po odstotkih njih invalidnosti od 1 K do 1 K 60 vin. na dan. Invalidi, ki še nikdar niso bili pri superarbitraciji, naj pismeno potom orožništva prosijo na svoje vojnoodpolnilno poveljstvo, da jih čimprej pokliče k superarbitraciji, pri kateri bodo dobili takoj izplačane primerne delklade. Da pa morejo njihovi res potreben svojci prosijo za naklonitev, naj se dajo takoj invalidi pregledati pri okrajnem uradnem zdravniku in če jih bo spoznal vsaj za 20% nezmožne za poklic, potem njegovi res nujno potreben svojci do 31. januarja pri svoji davkariji lahko prosijo za naklonitev. **Pokojnine invalidov, vojnih vdov in sirot.** Vse te osebe že nekaj mesecov niso dobile svojih pokojnin z Dunaja po pošti. Narodna vlada se je veliko trudila, da doseže redno posiljanje teh pokojnin. Dunajska poštna hranilnica in penzijska likvidatura sedaj zopet redno posluje in sta ravnonar sporočili, da bodo vsi upravičenci dobili zastale zneske in pokojnino za januar še tekom tega meseca. Kdor bi denarja pa vendarle ne dobil, naj to z natančnimi podatki sporoči »Jugoslovanskemu zastopstvu SHS«, Dunaj I. Seilerstraße 30, I. nadstr., ki bo izposlovalo hitro in ugodno rešitev.

Streljanje s topovi. Občinstvo se opozarja, da se vrši v sredo t. j. 15. t. m. dopoldne od 9. ure dalje na prostoru starega vojaškega vežbališča od kemične tovarne v smeri proti Devici Mariji v Polju poskusno streljanje s topovi. Da se izogne vsakterim nezgodam, naj občinstvo v tem času ne vstopi v prostor: Južna železnica — črta od D. M. v Polju do Gorenje Zadobrove — črta od Gorenje Zadobrove do kemične tovarne. Omenjeni prostor bo ta dan tudi zastražen in občinstvo naj se brezpogojno ravna po navodilih in ukazih teh straž.

Cankarjev večer na Vrhniku. Času primerno brez vsake veselice priredijo v soboto, dne 18. t. m. ob pol 9. uri zvečer pri »Črnem orlu« na Vrhniku, v rojstnem kraju našega velikega Cankarja literarno-recitatorski večer njegovi prijatelji in čestilci; pesnik Oton Župančič, dr. Pavel Grošelj, dr. Ivan Lah in dr. Jos. C. Oblak, ki bo predaval o »Cankarju-popotniku in vernem slikarju in prijatelju prirode«. Za ta večer, za katerega vlada na Vrhniku in v okolici splošno zanimanje, se pričakuje obilne udeležbe.

Posebni vlak za izseljence nemške narodnosti vozi dne 18. prosinca 1919. iz Ljubljane glavni kolodvor ob 8. uri 47 min. zvečer proti severu.

Seja višjega šolskega sveta. Višji šolski svet razpošilja vabila k prvi seji, ki se bo vršila v petek, dne 71. prosinca 1919 ob 9. uri dopoldne v knjižnici vladne palače na Bleiweisovi cesti.

Izdelovanje štampiljk. Občinstvo se opozarja, da je izdelovanje vsakovrstnih štampiljk do nadaljnega prepovedano. Kdor hoče imeti kako štampiljko, si mora v to svrhu izposlovati dovoljenja s pravilno kolkovanjo vlogo od mestnega magistrata. Štampiljke za javne urade se smejo izdelovati le na pismena naročila, uradno potrjena in štempljana od naročnjočega urada. (Naredba z dne 22. junija 1916, štev. 204 drž. zak.)

»Slovenec« jutranji list. Od 15. t. m. dalje bo izhajal »Slovenec« zjutraj. Ker pa nastane — tako piše »Slovenec« — v slovenskem časopisu vrzel, se ustavni poseben »Večerni list«, ki bo urejan neodvisno od »Slovenca«.

Klavna živilna za Ljubljano se bo prevzemala dne 18. januarja na Zelenem hribu poleg Dolenskega kolodvora ob 9. dopoldne. (15. januarja ne bo prevzemanja, kakor so bile nekatere stranke pomotoma obvezne).

Policilska ura v Ljubljani. Z ozirom na naraščajoče pijančevanje v zvezi s poboji in motenjem nočnega

miru v Ljubljani, je odredilo policijsko ravnateljstvo, da se imajo zapirati gostilne in restavracije ob 8., kavarne pa ob 9. zvečer v vsem okolišu ljubljanskega redarstva.

— **Izobrževalni tečaj društva »Svobode«** se bo vršil na učiteljsku I. nadstropje, II. letnik; v sredo ob 7. prva ura.

— **Železnice**, ki so naročili prašiče iz Hrvaške, naznajamo, da prašičev ne bo mogoče dobaviti, ker je bila med tem meja za izvoz zaprta.

— **Hrastnik**. Vse tiste, ki še nimajo tobačnih kart, opozarjam, da se zglose v konsumnem društvu rudarjev, da isto preskrbi karte. Opozarjam tudi tiste, ki žele prestopiti iz ene trafike v trafiko konsumnega društva in ki so člani konsumnega društva, da se naj tudi zglose.

— Za **tiskanje bankovcev** je pripravljen v Zaorebu velik tiskarski stroj, ki lahko natisne v desetih urah 300 do 500 tisoč bankovcev.

— **Promet z Nemško Avstrijo**. Od dne 10. t. m. dan je zopet dovoljen promet vrednostnih pošiljatev in zabojev med državo SHS in Nemško Avstroijo.

— **Maribor brez tobaka**. Prebivalstvo v Mariboru se pritožuje, da ne dobi prav nič tobaka in se obrača do finančnega vodstva, da poskrbi Mariborčanom potrebnega tobaka.

— **Proti židovskim trgovcem na Češkem**. V Klatavi na Češkem je udrla razjarkana množica v več židovskih trgovin in jih razdelala. Posledica je bila, da so padle cene blagu takoj za 75 odstotkov.

— **Odprava dlnačnih naslovov**. Državni urad za solstvo v Nemški Avstroiji je izdal pametno naredbo, da morajo zavoditi, ki nosijo svoja imena od članov cesarske hiše, take naslove odpraviti in se odslej imenovati po svojem strokovnem smotru.

— **Dunaj preskrbjen z živili**. Ententna prehranjevalna komisija je že odpotovala z Dunaja. Dunaju so do nove žetve živila zajamčena.

— **Pojasnilo jugoslovenski koloniji na Dunaju**. Konzularna agentura na Dunaju pozna dobro težave pri aprovizaciji naših Jugoslovanov na Dunaju in pričela je takoj s pripravami za ustanovitev konzuma za našo kolonijo. Težave so seveda velike, a upati je, da bo vse v najkrajšem času urejeno. Minilo je precej časa, predno smo dobili vsaj primerno statistiko naših ljudi, a se sedaj se niso javili vsi Jugosloveni kot so bili pozvani, da to store. Dr. De Franceschi se mudri sedaj v Zagrebu zaradi aprovizacije jugoslovenske kolonije na Dunaju.

— **Volna gostija nadvojvode Friderika**. Značilen je za razkošno življenje gospoda višega poveljnika in generalnega štabnika nadvojvode Friderika jedilni list, ki datira iz leta 1916. iz južnega Tirolskega. Takrat je namreč prišel omenjeni nadvojvoda k nekemu južnotirolskemu poveljstvu, ki je takoj odredilo, da so se pripremata z avtomobili za visokega gosta vse mogoča jedila, tako da je imel jedilni list drugi dan naslednjo vsebino: Juha na princezinjin način, fina morska ščuka, pečena; mayomaiška salata, kompot; presenetljivi omleti; različno sadje; razne vrste sira; kava. Pri pojedini so pili najrazličnejše pijsače od pilzenskega piva do finih likerjev. Razen tega je svirala gostu na čast vojaška kapela, ki je prišla naravnost iz Inomosta. Taka pojedina se je večkrat ponavljala, dočim so vojaki umirali in trpeli po bojiščih, lačni in žejni. Tako si je znala blažiti življenje habsburška gospoda.

— **Tatvina v tiskarni avstro-ogrsko banke**. Z Dunaja poročajo, da so se izsledili v tiskarni avstro-ogrsko banke velike tatvine bankovcev.

— **Koliko je pridelala lani Argentinija?** Iz Buenos Airesa poroča argentinsko poljedelsko ministrstvo, da je pridelala lani Argentinija 5,015.000 ton pšenice, 705.000 ton lani in 1,640.000 ton ovsu.

— **Stetje konj in voz**. Po razglasu mestnega magistrata ljubljanskega, se vrši ta teden za mesto Ljubljano stetje konj in voz. Vsem lastnikom konj in voz je svoje konje in vozove z naznanimi listi, ki so v mestnem vojaškem uradu, v Mestnem domu, brezplačno na razpolago, do 10. januarja 1919. naznani mestnemu vojaškemu uradu. Konje, ki so bili do 1. novembra 1918. last avstro-ogrsko armade, je v naznanimih listih posebe navesti, in ravno tako tudi konje, ki so bili last armade, pa so prodani ali pa so prišli na drug način v roke drugim osebam. Kdor ne naznani v pravem času svojih konj (tudi mul in oslov) ga zadene kazen, ki jo določa zakon o naboru konj. Dan klasifikacije se določi pozneje.

— **Tedenški izkaz o prenosnih bolezni na ozemlju Narodne vlade SHS v Ljubljani**. Od dne 22. do 28. decembra 1918 naznajene prenosne bolezni. Dílerija, Brežiški okraj: Brežice (javna bolnica) — (1 oseba obolela), občina St. Peter (2 osebi oboleli). Kranjski okraj: občina Stara loka (Pevno) (1 oseba obolela). Ljubljanski okraj: Mesto Ljubljana (1 oseba obolela). Grilža, Brežiški okraj: občina Zabukovje (1 oseba obolela). Kože, Ljubljana: Ljubljana mesto (1 oseba obolela). Ptujski okraj: Ptuj mesto (2 osebi oboleli), občina Nova cerkev (2 osebi oboleli), občina Pervenci (2 osebi oboleli, 1 umrla), občina Senežič (1 oseba obolela, 1 umrla), občina Trgovič (4 osebi oboleli, 1 umrla), občina Velika Nedelja (2 osebi oboleli). Višus, Ljubljanski okraj: Ljubljana mesto (2 osebi oboleli). — Od dne 29. do 31. decembra 1918. naznajene prenosne bolezni. Dílerija, Kočevski okraj: ob-

čina Črni potok (2 osebi oboleli). Pegasti legar, Ljubljana mesto: (1 oseba obolela). Škratlica, Celjski okraj: občina Sp. Hudinje (1 oseba obolela).

— **O prometu s teleti in klalnimi prašiči**. Promet s teleti in klalnimi prašiči je v območju Narodne vlade SHS v Ljubljani odslej prost. Izvažati se sме taka živina iz območja Narodne vlade SHS v Ljubljani le z dovolitvijo te vlade. Od političnih okrajnih oblastev na podstavju tozadevnih zakonitih določil za preskrbo prebivalstva zahtevani kontingenti klalnih prašičev se morajo tudi še vnaprej oddajati zaupnikom vnovčevalnice za živino in mast. Določila o najvišjih cenah za teleta in za klalne prašiče ter določila o najvišjih cenah za teleće meso in za prašičo mast in prašičje izdelke, ostanejo neizpremenjena v moči. — Poverjeništvo za prehrano.

— **Velika nesreča na Južnem Tirolskem**. Po redkih poročilih, ki prihajajo iz po Italijanih zasedenega ozemlja južno Brennerja je 7. t. m. pri postaji Schellenberg snežni plaz zasul vlak z begunci, ki so se vračali v zasedeno ozemlje. Vozovi so se zvrnili čez železniški nasip. Nekaj oseb je bilo pri tej nesreči ubitih in ranjenih. Kakor smo kasneje izvedeli, je odšel iz Inomosta pomožni vlak na kraj nesreče. Na demarkacijski črti na Brennerskem prelazu pa so ga Italijani zahtevali imenik vseh v vlaku se nahajajočih oseb, zdravnikov itd., da jih na svojem ozemlju primerno zastražijo. Drugače niso hoteli dati dovoljenja za prevoz vlaka.

— **Železniška nesreča na Hrvaškem**. Blizu mesta Ogulina, med Karlovcem in Rekom, se je pripetila strašna železniška nesreča. V vagonu osebnega vlaka se je po neprevidnosti vozečega se občinstva vnel bencin, ki ga je imela neka Primorka s seboj, pri čemer je zgorelo osem oseb, 15 pa jih je bilo težko poškodovanih.

Dopisi.

V Zeleni jami se je vršil v soboto v prostorih gostilne Sušnik prav dobro obiskan shod krajevne politične organizacije. Otvoril ga je sodrug Bitner in mu predsedoval. Govorili so sodruži: ing. Štebi, Žorgo, Čelešnik in Salomon. Zborovalci so vsem govornikom živahnno pritrjevali in pazljivo sledili njih izvajanjem. Ustanovila se je podružnica krajevne politične organizacije za Vodmat, Zeleno jamo in Moste. Pristopilo je takoj 57 članov. Izvolil se je tudi sledeči podružnični odbor: Predsednik: Sušnik; podpredsednik: Šembrek; tajnik: Čelešnik; zaupnika za Zeleno jamo: Bitner in Kamnikar; za Moste: ss. Svetek in Tišler, za Vodmat: Perdan. Zanimanje za organizacijo je v teh delvskih delih Ljubljane veliko in povsod nadvladuje duh zavednosti in pripadnosti naši stranki. — Upamo, da bodo šli zaupniki s podvojeno gorenčnostjo na delo in dosegli, da se naša organizacija tu doli še bolj okrepi in povzdigne. — V kratkem se vrši strankin shod v Mostah, na katerega že danes opozarjam. Naprej, v boj za svobodo, enakost in uresničenje delavskih teženj!

Jesenice. Splošna železničarska organizacija je priredila tukaj dne 5. t. m. jugoslovensko veselico, katere se je občinstvo kljub slabemu vremenu tako polnoštevilno udeležilo, da so bile vse tri gostilniške sobe preprenapolnjene. Dasi smo imeli obilo stroškov, je vendar ostalo še 488 kron čistega dobička, ki ga je železničarska organizacija na sledeči način razdelila: Za železničarski dom v Ljubljani 200 kron, za oslepeli vojake 81 kron, za Cankarjev spomenik 50 kron, za tiskovni sklad »Napreja« 10 kron, 147 kron pa ostane podružnici za članske potrebščine. Darovalcem se najtopleje zahvaljujemo. Veselčni odbor.

Nedeljski shod v Rušah. V nedeljo, dne 12. prosinca se je vršil v Rušah lepo obiskan shod, na kojem je bilo zlasti delavstvo tamošnje kemične tovarne lepo zastopano. Referiral je sodrug Favaj o potrebi in važnosti organizacije, zlasti strokovne. Sodrug Uratnik je poročal o položaju in o najnovejši socialno-politični zakonodaji. Osnoval se je lokalni odbor za politično organizacijo in lokalni odbor strokovne organizacije za kemično delavstvo. Na čelu oba organizacij stoji sodrug Hinko Novak.

Shodi.

Kovčarski odbor ima danes zvečer ob pol 8. sejo v društvenih prostorih.

Umetnost in književnost.

— **Jevečni Onegin**. Dva veleuma sta duševna avtorja te ilirčne opere, A. S. Puškin in P. J. Čajkovski. Puškin je napisal pod tem imenom »roman v verzih«, eno največjih del svetovne literature, ki ga je komponiral pozneje Čajkovski v opero svetovne slave. Opera je roman in tragedija ljubezen z vsemi prelestmi in bolestmi, ki zadegnejo srca njenih junakov in junakinj, prekipavajoča v pretresljive lirične scene nesrečnega Onegina in še bolj nesrečne Tatjane. Lenski veseljak se zalubi v Olgo, njeni sestri Tatjana pa uzre v Oneginu ideal svojih sanj, toda za njeno strastno ljubezen duševno razdvojeni Onegin nima zadostne srčne odpornosti. Tatjana mu piše pismo, v katerem mu razodene svoje srce, Onegin pa ji z odklonitvijo podere vse upe, kar spravi njen duševno stanje malone do obupa. Nemirni in nestalni Onegin si prisvoji

povodom domačega plesa pri Larinovih simpatije Olge, Lenski pa, ki zapazi v njem zapeljivca in svojega tekmeča, mu napove dvoboja, v katerem postane Lenski žrtev razdvoja. Mine 26 let. Onegin pride po slučaju v hišo kneza Gremina, moža Tatjane. Tu se ob svodenju z novo napovedi zanj ali vanjo in jo prosi ljubezni. Tatjana ga odkoni, dasi ga ljubi še vedno, ker hoče ostati mati in žena. Odbije vse Oneginove strastne prošnje in rotanja in ga pusti nesrečnega in duševno zrušenega. Tragiko razdvojenih nesrečnih src spremljajo prelestni akordi muzike, v katerih igrajo mehki moli na strunah ljubečih in tipečih src. Resolutnejša Olga izgine že sredi opere s prizorišča tega opernega romana, kajti pri njej se ponavljajo življenje na vedno enak način; Olga hodi skozi družbo kot šepet vetra od cveta na cvet. Tatjana pa je izrazita osebnost, zmožna velike ljubezni, ki je ne najde, zato se nje neutešena. In ko bi končno lahko prišla na svoj cilj, ji tega ne dosegne njen plemenični ponos. Levar je podal Oneginu z vso vlogi primerno in dano mirno zamislenosti, pobaranega s cinizmom v svetu preizkušenega človeka. Niegov lepi glas je vendar malo prešibek. S svojim očetom močnim petjem je podal tudi Stepnjowski Leškega prav naturno. Zasluzeno priznanje je žela Richterjeva — Tatjana, ki je svojo vlogo krasno razumela in tako tudi igrala. Cstale vloge so izpolnile zadostno svojo vlogo. — p —

Zadnje vesti.

S koroškega bojišča.

— **Boji pri Velikovcu**. Ljubljanski korespondenčni urad poroča dne 13. t. m. ob 10. uri dop. iz uradnega vira: Včeraj ob pol 4. uri popoldne so napadli Nemci naše čete okoli Velikovca v smeri Sv. Štefan severno proti Varpi vesi. Bili so odbiti. Danes ponoči so Nemci napadli naše predstraze pri železniškem mostu pri Kamniku. Straža pri železniškem mostu se je umeknila pred nemško močjo na desni breg Drave. Ob pol 6. zjutraj je bil zopet nemški napad na naše postojanke pri gostilni Rak zapadno od Velikovca. Bili so zopet odbiti. Ob 9. zjutraj se je začel boj v smeri Krenovice-Vinograd zapadno od Velikovca, ki še traja. Naše izgube znašajo dosedaj 1 mrtev in 5 ranjenih. Galicija, Železna Kaplja in Šajdovo sedlo so od naših čet zasedene.

— **Koroško**. Ljubljanski korespondenčni urad poroča dne 13. t. m. ob pol 8. uri zvečer iz uradnega vira: Pri Podroščici cel dan praske s patruljami ter topniški ogenj in strojniški ogenj. — Pri Velikovcu so trajali boji skoro neprestano do 4. ure popoldne. Vsi napadi so bili odbiti. Naše izgube znašajo 2 mrtev in 7 ranjenih. — Pri drugih skupinah je položaj neizpremenjen.

Stara zahteva po Jugoslaviji.

Ljubljana, 13. januarja. Ljubljanski korespondenčni urad je prejel izredno zanimivo izvirno listino. Kakor je dognalo poizvedovanje pri veščakih, doslej ta dokument najbrže sploh še ni bil nikdar obelodanjen. Listina dokazuje jasno, da sedanje zahteve Jugoslavije po ozemljih na Koroškem, v Beneški Sloveniji in na Ogrskem nikakor niso imperialistične, marveč da temelje na nepobitnih zgodovinskih pravicah. Gre namreč za cesarski patent z dne 3. avgusta 1816, s katerim je cesar Franc ustavil ilirsko kraljestvo. V slovenskem prevodu se glasi besedilo: »Mi Franc Prvi, po Božji milosti cesar avstrijski, kralj jeruzalemški, kralj Ogrske, Lombardije, Benečije, Dalmacije, Hrvatske, Slavonije, Galicije in Lodomerije; nadvojvoda avstrijski, vojvoda lotaringijski, solnograški, štajerski, koroški, kranjski, gorenjski in dolenješkijski, veleknez erdeljski, mejni grof moravski, pokneženi grof habsburški in tirolski itd. smo račili določiti, da pustimo po traktatu, sklenjenem z aliranimi silami, pod imenom Ilirije zopet pridobljene dežele: Kranjsko, belaško okrožje, Gorico, Primorsko, nekdanje ogrsko Primorje in del, ki je pripadal provincialni Hrvatski, nadalje pod imenom Ilirije, da priklopimo k temu prej kraljevo italijanska distrikta Čedad in Gradiško, potem celovško okrožje, doslej pripadajoče Nemški Avstroiji, in da povzdignemo to novo Ilirijo za kraljestvo. Po tem odrejamo: 1. Kraljestvo Ilirijo naj upravlja dve posebni guberniji, ena vojvodini Koroško in Kranjsko, druga pa Primorje, grofovino goriško in Gradiško, potem doslej k Iliriji pripadajoči del provincialne Hrvatske. 2. Glede grba novega kraljestva, potem glede mesta, kjer naj se vstavi grb v Naš avstrijski cesarski grb, kakor tudi novi kraljevi naslov med Naše druge naslove, izide naredba pozneje. Dano v Našem glavnem in stolnem mestu, na Dunaju, dne tretjega avgusta leta 1816, v petindvajsetem letu naših držav. Franc, I. r. Alojzij grof Ugarto, I. r. kraljevi češki najvišji

nadvojvodski avstrijski prvi kancelar. Prokop grof Lazensky, l. r. — Po najvišjem povelju Njegovega c. kr. Apostolskega Veličanstva Franc grof Guicciardi, l. r.

Podonavska zvezna država in dr. Korošec.

Budimpešta, 13. januarja. (Lj. k. u.) Dun. kor. urad poroča: Posebni poročevalec lista »Az Est« javlja svojemu listu, da je imel razgovor z namestnikom ministrskega predsednika jugoslovanske države, dr. Korošcem, kjer se je le-ta zavzel z vso močjo za zahteve Jugoslavije napravn Italiji. Kar se tiše ideje podonavske federacije, jugoslovanska država nima nobenega interesa na tem objektu, ker leži ob morju.

Češka narodna socialistična stranka.

Praga, 13. januarja. (Lj. k. u.) Dun. kor. urad poroča: Včeraj je bilo tukaj zborovanje češke narodno socialistične stranke. Zborovanje je sprejelo ukrep, kjer izjavlja, da se stranka ne odreče ustanovitvi enotne socialistične zveze in obenem ne zakriva, da se stavijo temu načrtu zadnji čas velike zapreke. Iz strankinih razlogov se izjavlja češka narodno socialistična stranka proti vsakemu oportunitizmu. Zahteva resnično demokratično ustavo z ljudsko upravo sodstva in šolstva ter razlastitev in demokratizacijo veleposestev, rudnikov, plavž in železnice brez odškodnine še pred volitvami; nadalje zahteva, da se prevzame ureditev uvoza in izvoza v javno upravo. Stranka se obrača proti vsaki diktaturi in proti vsakemu terorju in obsoja slehernega, ki bi se strinjal z neodgovornimi elementi. Nadaljnji ukrep veli, da je stranka, ako treba, odločena nastopiti proti vsakemu, ki bi ogrožal z nasilno revolucijo čehoslovaško republiko. Naposled so sklenili, da se bo stranka imenovala »Čehoslovaška socialistična stranka«.

Dogodki v Nemčiji.

Berlin, 13. januarja. (Lj. k. u.) Čehoslovaški tisk. urad poroča: Po sedemndevnih bojih je nastal danes zjutraj zopet mir. V predmestih in okolici se sicer še vedno po malem strelja, vendar pa so glavni boji končani. Vlada je sicer priborila zmago, toda za ceno, da je postala nemogoča pri večini socialističnega tabora. Ko je izbruhnila boljševiška revolucija, vlada ni imela nobenih vojaških čet na razpolago. Armada, ki jo je vlada postavila proti boljševikom, postane lahko revoluciji zelo nevarna, ker obstoji iz meščanskih elementov in frontnih vojakov, ki so sovražniki revolucije. Slepko prej obstaja nevarnost, da pride zopet do boljševiškega preverata.

Berlin, 13. januarja. (Lj. k. u.) Čehoslovaški tisk. urad poroča: Medtem ko je vlada v Berlinu premagala Spartakovce, so le-ti zmagali v Bremenu. Volitve pomenajo sicer za Scheidemannovo večino, toda neodvisniki in komunisti so priredili velike demonstracije ter sklenili osnovati svet narodnih poverjenikov, postaviti meščansko časopisje pod cenzuro. Istočasno so neodvisni socialisti proglašili republiko bremensko. Tudi v Cuxhaven so proglašili republiko.

Berlin, 13. januarja. (Lj. k. u.) Čehoslovaški tisk. urad poroča: Na Bavarskem in Würtemberškem so se v nedeljo vršile volitve v narodno skupščino. Izid teh volitev pomenja poraz neodvisnikov. Socialisti večine so dobili 50% vseh glasov, centrum in konservativci 32%, demokrati 12% do 14%, med tem ko so neodvisniki dobili ostanek. Na Würtemberškem so dobili socialisti večine 52 mandatov, demokrati 38, centrum 31, konservativci 25 in neodvisniki samo 4 mandate.

Berlin, 13. januarja. (Lj. k. u.) Wolffov urad poroča: Uspehi vladnih čet, ki so včeraj z vso odločnostjo naskočile poslopje »Vorwärts«, so tudi ostala oporišča Spartakovcev doble hitro v svoje roke. Vsi listi kakor tudi Wolffov urad, so prosti. Osvobojen je tudi Šleski kolodvor; tamošnja posadka se je umaknila. Trenutno je v mestu mir.

Berlin, 13. januarja. (Lj. k. u.) Čehoslovaški tisk. urad poroča: Berlinski vojaški svet naznanja, da so imeli vladne čete pri pouličnih bojih zadnjega tedna 32 mrtvih. Spartakovci so imeli 600 mrtvih in več sto ranjenih.

Berlin, 13. januarja. (Lj. k. u.) Čehoslovaški tisk. urad poroča: Ko bo zatrta vstaja, se bo pečala vladă z

invazijo Poljakov v Nemčijo. Narodni poverjenik Noske namerava zabraniti nadaljnje prodiranje Poljakov na nemško ozemlje.

Luksemburg republika.

Dunaj, 13. januarja. (Lj. k. u.) Čehoslovaški tisk. urad poroča iz Bruslja: V Luksemburgu se je izvršil državni preobrat. Vodja liberalne stranke je v početku seje predlagal resolucijo, ki zahteva odstranitev dinastije. Vodja socialistične stranke se je temu predlogu pridružil med odobravanjem poslušalcev. Desnica je protestirala. Predsednik je zaključil sejo zaradi hrušča. Ko je zapustil dvorano, je levica glasovala in izjavila, da je dinastija odstavljenja. Za ustanovitev republike je glasovalo 16 poslancev, proti 14. Proklamacijo republike s 16 glasovi od 52 glasov, ki jih šteje zbornica, komentirajo ironično. Za ohranitev reda so pozvali 2 stotinj francoskih vojakov. 600 ljudi je demonstriralo pred palajočo veliko vojvodino za republiko. Povsodi je mir. V Luksemburgu je vladala izza leta 1912. neomožena velika vojvodina Marija Adelheid, 25letna hčerka velikega vojvoda Viljema.

Vrhovni vojni svet aliirancev.

Pariz, 12. januarja. (Lj. k. u.) Agence Havas poroča: V nedeljo popoldne je vrhovni vojni svet aliirancev imel na Quay d'Orsayu daljšo sejo, ki je bila velikega važnosti. Najprvo se je določil dnevni red, nakar so prišli na razpravo pogoji, pod katerimi bi se dovolila obnovitev premirja z Nemčijo. Nato se je seja pečala z vprašanjem glede načina razpravljanja medavezniške mirovne konference. Predvsem so posvetovanja veljala vprašanju števila zastopnikov, ki jih pošlje vsaka država na konferenco. Seja se je končala, ne da bi sprejela te predloge. Prva pripravljalna seja konference bo v torek popoldne ob prisotnosti pooblaščencev petih velesil, Francije, Zedinjenih držav, Anglije, Italije in Japonske. Razgovori so se povečini vršili v angleškem jeziku, ki ga govorijo Clemenceau, Pichon in Orlando. Ameriški poslanški svetnik Frazer je predsedniku Wilsonu služil kot tolmač.

Španski kabinet.

Madrid, 13. januarja. (Lj. k. u.) Agence Havas poroča: Cortes se sestane 21. t. m.

Stavka v Argentiniji.

Buenos Aires, 13. januarja. (Lj. k. u.) Agence Havas poroča: Delavske organizacije so v vsej republiki proglašile splošno stavko.

Razno.

* Profesor Nicolai — državljan ruske sovjetske republike. »Arb. Ztg.« poročajo iz Zeneve: Znani biolog Jurij Nicolai, slaven po svojem poletu iz neke nemške vojaške kaznilnice na Dansko, je vložil pred kratkim do ruske ljudske vlade prošnjo, ga li morejo vzprejeti za člana ruske socialistične federativne sovjetske republike. Po razgovoru v najvišjem izvrševalnem odboru R. S. F. S. R. so prošnjo odobrili in obvestili prof. Nicolaja o vzprejetju. Kamenjew piše v svojem listu: »Nemški državljan Nicolai doseže s tem vse pravice, ki jih ima državljan ruske socialistične federativne republike.« Dopis Nicolaju pravi med drugim še: »Obenem z obveščenjem o tej odredbi, Vas sodrug državljan — moskevski sovjet — pozdravlja kot drznega in neustrašljivega bojnika za svetovni mir. Da bi mogla Vaša možnost odločitev — ko ste stopil pred vsem buržoaznim svetom, ne glede na levo ali desno, na stran Zatiranih in Usužnjenih — služiti kot lep vzgled našim še vedno omahujocim bratom, zastrupljenim od nezdravega duha imperializma in militarizma. Sovjetska republika potrebuje odločnih, možnih in poštenih mož! Dobrodošli ste nam, sodrug!« Pisemo časti pisca, kakor tudi onega, ki mu je dal povod. Upamo, da bode profesor Nicolai z nami sodeloval tudi v bodočnosti, ter da pride čas, ko bo čast človeku, postati državljan proste in svobodne Nemčije.

* **Internacionalno vseučilišče v Haagu.** V holandskih vseučiliških krogih živo debatirajo o ustanovitvi mednarodnega vseučilišča v

Haagu. Na univerzitetu, na kateri naj bi bili zastopniki vseh narodov, bodo predavalci o narodnem pravu, o sociologiji in o higijeni (zdravstvu).

Aprovizacija.

Meso na rdeče izkaznice B bo delila mestna aprovizacija v sredo, dne 15. t. m. in v četrtek, dne 16. t. m. v cerkvi sv. Jožefa. Določen je ta-le red: V sredo, dne 15. t. m. popoldne od 1. do pol 2. št. 1 do 200, od pol 2. do 2. št. 201 do 400, od 2. do pol 3. št. 401 do 600, od pol 3. do 3. št. 601 do 800, od 3. do pol 4. št. 801 do 1000, od pol 4. do 4. št. 1001 do 1200, od 4. do pol 5. št. 1201 do 1400, od pol 5. do 5. št. 1401 do 1600. V četrtek, dne 16. t. m. dopoldne od pol 8. do 8. št. 1601 do 1800, od 8. do pol 9. št. 1801 do 2000, od pol 9. do 9. št. 2001 do 2200, od 9. do pol 10. št. 2201 do 2400, od pol 10. do 10. št. 2401 do konca.

Cebula za III. okraj. Stranke III. okraja dobe cebulo na zeleni nakazila za krompir v sredo, dne 15. t. m. pri Mühleinu po naslednjem redu: Od 2. do 3. popoldne št. 1 do 500, od 3. do 4. št. 501 do 1000, od 4. do 5. št. 1001 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 2 kg cebule. Kilogram stane 1 krono.

Za tiskovni sklad »Napreja« so darovali: Neimenovan 20 K, N. N. 50 vin., na veselicu v Trbovljah nabранo 59 K, na shodu na Viču nabранo 37 K 30 vin., na železničarski veselicu nabran 152 K, po shodu kovinarjev v Celju 65 K 16 vin., Iv. Kocmür 4 K 84 vin., Zupančič 50 vin., politična organizacija Celje 100 K. Veselični odbor želez. na Jesenicah 10 K, Črnologar 5 K, Balmter, Leustek, Gatnik, Mlakar in Plešnik vsak po 2 kroni. Nadalje so darovali slediči železničarji in rudarji iz Zagorja ob Savin: Zupančič Andrej 50 K, Končar Alojz 20 K, Povalej 10 K, Zupančič Rudolf 6 K 1 vin., Kurnik Matija, Žmrek Franc, Gerčar Albin, Mervik Leon, vsak po 5 krom, Ludovaj Ludvik mlajši, Pišek Viljem, Ule Franc, Čebin Anton, Zupančič Anton, Cer Ivan, Goršek Ana, Mervik Ivan, Feston Matija vsak po 2 kroni, Forte Albin, Stauer Josip, Mihovec Ivan, Kos Franc, Korbar Martin, Borišek Josip, Kovač Albin, Drimel Josip, Bloško Karl, Kotar Josip, Vičar Jakob, Končar Franc, Zaharik Avgust, Ramšak Franc, Popotnik Ivan vsak po 1 krono, Končar Andrej 60 vin., Popotnik Josip, Kodunc Franc, Suštar Ivan, Meržedovšek Simon vsak po 50 vin. (Vsi skupaj 141 K 51 vin.) Skupaj 605 K 81 vin. Prej izkazanih 105 K. Vsega skupaj 710 K 81 vin. Vsem darovalcem lepa hvala.

Izdajatelj in odgovorni urednik

Josip Petelan.

Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

Zidarji in težaki

(tudi v večjih skupinah) se sprejmejo v trajno delo pri trboveljski premogokopni družbi v Trbovljah. Vpraša se pri dnevnem obratu. Za hrano in stanovanje je preskrbljeno.

Čevljii tovarne =

Peter Kozina & Ko.

iz najfinnejšega ševro- boks- in lak-usnja z usnjatimi podplati se dobe po dnevnih cenah.

Trpežni zimski =

iz fine teletine z gumijastimi podplati po K 85— za moške, K 73— za ženske.

V zalogi Ljubljana na Bregu.

— Delniška glavnica —
K 10,000.000.

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun proti ugodnemu obrestovanju.

Ljubljanska kreditna banka

v Ljubljani.

Poslovnična razredna loterija.

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Rezervni fondi okroglo
K 2,000.000.

Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, finančna
in pravna dohodki in dovoljuje
aprovizacijske kredite.